

Izv. prof. dr. sc. Boris Ljubanović*
Ivica Petrović**

Pregledni znanstveni rad
UDK 35.077.2(497.5)
35.077.3(497.5)
342.922:341.645(4)
Primljeno: siječanj 2015.

STRANKA U HRVATSKOM UPRAVNOM POSTUPKU I UPRAVNOM SPORU

Sažetak: Autori razmatraju važeće hrvatsko pravo koje se odnosi na stranke u upravnom postupku i upravnom sporu. Izlažu o pojmu stranke u upravnom postupku, tko jest a tko može biti stranka, pretpostavkama za stranačko djelovanje, načelima koja se tiču pravnog položaja stranaka i samome pravnom položaju. Zatim obrađuju stranke u upravnom sporu i njihovu pravnom položaju te zakonska rješenja sa svrhom veće i potpunije zaštite prava i pravnih interesa stranaka u tome sporu. Dalje, osvrću se na pitanje primjene novih zakonskih odredaba koje se tiču stranaka u praksi upravnog postupka i upravnog spora. Na kraju raspravljaju o primjeni konvencijskog prava u postupcima rješavanja upravnih predmeta te posebno o načelima za interpretaciju Konvencije važnim za zaštitu prava i pravnih interesa u upravnom postupku i/ili upravnom sporu.

Ključne riječi: stranka, upravni postupak, upravni spor, javnopravno tijelo, upravni sud, Konvencija, konvencijsko pravo, Europski sud

I. STRANKA U UPRAVNOM POSTUPKU

1. Pojam stranke u upravnom postupku određuje se, kako u upravno procesnoj teoriji, tako i u zakonodavstvu, prema čisto formalnim mjerilima. Suglasno tome i hrvatski Zakon o općem upravnom postupku iz 2009.¹ (dalje: ZUP) propisuje da je stranka u upravnom postupku fizička ili pravna osoba na zahtjev koje je pokrenut postupak (tzv. aktivna stranka), protiv koje se vodi postupak (tzv. pasivna stranka) ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo sudjelovati u postupku (tzv. nuzgredna stranka ili umješač) (čl. 4. st. 1.). No stranka može biti i tijelo državne uprave te drugo državno tijelo, tijelo jedinica lokalne ili područne

* Dr. sc. Boris Ljubanović, izvanredni profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Stjepana Radića 13, Osijek.

** Ivica Petrović, student na Pravnom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Stjepana Radića 13, Osijek

1 Objavljen je u Narodnim novinama br. 47/2009, a stupio je na snagu 1. siječnja 2010.

(regionalne) samouprave ili drugo javnopravno tijelo koje nema pravnu osobnost te njihova područna jedinica, odnosno podružnica ili skupina osoba povezanih zajedničkim interesom, ako može biti nositelj prava, odnosno obveza o kojima se rješava (čl. 4. st. 2.). Ako su državni odvjetnik ili drugo državno tijelo zbog zastupanja općeg interesa zakonom za to ovlašteni, oni se mogu pojaviti kao sudionici u upravnom postupku (u granicama ovlaštenja) s pravima i dužnostima stranke. Tako npr. državni odvjetnik, odnosno drugo ovlašteno državno tijelo može tražiti obnovu upravnog postupka uz jednake uvjete kao i stranka (čl. 123. st. 4. ZUP-a). Upravni je postupak pretežito jednostranački postupak jer u njemu uglavnom sudjeluje samo jedna stranka ili više stranaka s istovjetnim zahtjevima i interesima. No upravni postupak može biti i višestranački upravni postupak. Tada je riječ o slučaju kada u upravnom postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim zahtjevima i interesima. Ako pritom stranke nisu ni u kakvom međusobnom pravnom odnosu (npr. dvije ili više stranaka zahtijevaju podizanje građevine na istom zemljištu), govori se o tzv. kolidirajućim strankama, a ako stranke iznose direktno suprotne zahtjeve jedna prema drugoj (npr. na javnopravno tijelo je preneseno odlučivanje o naknadi poljske štete i sl.), govori se o tzv. kontrarnim strankama. Položaj takve kontrarne stranke sličan je položaju stranke u parničnom postupku. Ako dvije ili više stranaka zajednički nastupaju u istom predmetu kao jedna jedina stranka, riječ je o tzv. postupovnoj zajednici. Stranke su pritom dužne naznačiti koja će od njih nastupati kao zajednički predstavnik (koji je ujedno i stranka) ili odrediti zajedničkog opunomoćenika. Ako stranke to ne učine, službena osoba naložit će im zaključkom da u primjerenom roku odrede zajedničkog predstavnika ili zajedničkog opunomoćenika. Ako stranke ne postupaju prema tome zaključku, službena će osoba po službenoj dužnosti opet zaključkom odrediti jednu od stranaka kao zajedničkog predstavnika koji poduzima radnje u postupku sve dok stranke ne odrede drugoga zajedničkog predstavnika ili opunomoćenika. No i nakon određivanja zajedničkog predstavnika, odnosno opunomoćenika, svaka stranka zadržava pravo samostalnog nastupanja u tome postupku (čl. 35. ZUP-a).

2. Pretpostavke za stranačko djelovanje u upravnom postupku jesu stranačka sposobnost (tj. sposobnost biti nositelj prava i obveza o kojima se odlučuje u upravnom postupku), procesna sposobnost – *legitimitio ad processum* (tj. sposobnost samostalnog poduzimanja procesnih radnji u upravnom postupku) te stranačka legitimacija – *legitimitio ad causam* (tj. postojanje neposrednog odnosa između predmeta o kojem se u upravnom postupku odlučuje i prava ili obveze konkretne osobe). Prema ZUP-u (čl. 31.) radnje u postupku mogu poduzimati potpuno poslovno sposobne osobe. No osim njih radnje u postupku mogu poduzimati i osobe s ograničenom poslovnom sposobnošću kad im se na temelju zakona priznaje ograničena poslovna sposobnost u upravnoj stvari koja je predmet postupka.
3. Normirajući zastupanje stranke ZUP sadrži odredbe koje se odnose na zakonskog zastupnika (čl. 33.), privremenog zastupnika (čl. 34.), zajedničkog predstavnika i zajedničkog opunomoćenika (čl. 35.) te opunomoćenika (čl. 36.). U općoj odredbi koja se tiče zastupanja stranke (čl. 32.) ZUP propisuje da iznimno, kad je to nužno za utvrđivanje činjenica i okolnosti u postupku, službena osoba može zatražiti i neposrednu nazočnost odnosno drugo sudjelovanje stranke u postupku te da je o tome dužna istodobno obavijestiti osobu ovlaštenu za zastupa-

nje (st. 2.), kao i da se zakonske odredbe koje se odnose na stranke primjenjuju na odgovarajući način i na osobe ovlaštene za zastupanje stranke (st. 3.).²

4. ZUP sadrži stanoviti broj načela upravnog procesnog prava te drugih odredaba kojima je osnažen, odnosno poboljšan položaj stranke u upravnom postupku.³ To se prije svega odnosi na načelo razmjernosti u zaštiti prava stranke i javnog interesa (čl. 6. ZUP-a). Prema tome načelu pravo stranke može se ograničiti postupanjem javnopravnih tijela samo kad je to propisano zakonom te ako je takvo postupanje nužno za postizanje zakonom utvrđene svrhe i razmjerno cilju koji treba postići. Ako se na temelju propisa stranci nalaže kakva obveza, prema njoj će se primjenjivati one mjere za ispunjenje obveze koje su za nju povoljnije, ako se takvim mjerama postiže svrha propisa. Pri vođenju upravnog postupka javnopravna tijela dužna su strankama omogućiti što lakšu zaštitu i ostvarivanje svojih prava vodeći pri tome računa da ostvarivanje njihovih prava ne bude na štetu prava trećih osoba ni u protivnosti s javnim interesom.

Zahtjeve i potrebe vremena slijedi i načelo pristupa podacima i zaštite podataka. Prema odredbi članka 11. ZUP-a, kojom je formalizirano spomenuto načelo, javnopravna su tijela dužna strankama omogućiti pristup potrebnim podacima, propisanim obrascima, mrežnoj stranici javnopravnog tijela i pružiti mu druge obavijesti, savjete i stručnu pomoć. U postupku se moraju zaštititi osobni i tajni podaci sukladno propisima o zaštiti osobnih podataka, odnosno tajnosti podataka.

U odredbi članka 12. ZUP-a, u kojoj se određuje pravo stranke na pravni lijek, izričito je određeno da stranka ima pravo žalbe i ako javnopravno tijelo nije u upravnoj stvari riješilo u propisanom roku (tzv. šutnja administracije). Spomenutom je odredbom ustanovljeno i pravo stranke na prigovor protiv upravnog ugovora ili drugog postupanja javnopravnog tijela. To je pravo potom pobliže razrađeno u odgovarajućim odredbama ZUP-a.

U ZUP-u sadržano je i načelo zaštite stečenih prava stranaka. Prema odredbi članka 13. odluka javnopravnog tijela protiv koje se ne može izjaviti žalba niti pokrenuti upravni spor (pravomoćna odluka), a kojom je stranka stekla određeno pravo odnosno kojom su stranci određene neke obveze, može se poništiti, ukinuti ili izmijeniti samo u slučajevima propisanim zakonom.

Položaj stranke u upravnom postupku poboljšan je i odredbom članka 22. ZUP-a koja propisuje jedinstveno upravno mjesto. Prema toj odredbi, ako je za ostvarenje nekog prava stranke potrebno voditi više upravnih ili drugih postupaka, stranci će se omogućiti da na jedinstvenom upravnom mjestu u javnopravnom tijelu podnese sve zahtjeve koji se potom po službenoj dužnosti i bez odgode dostavljaju nadležnim javnopravnim tijelima. Na jedinstvenom upravnom mjestu (tzv. sve na jednom mjestu – *one stop shop*) stranke i druge zainteresirane osobe mogu dobiti obavijesti, obrasce, savjete i drugu pomoć iz nadležnosti javnopravnog tijela.

2 Potpunije o strankama kao sudionicima u upravnom postupku v. Ivo Krbeć, Stranka u upravnom postupku, J. Š. Zagreb, 1928.; Branko Babac, Upravno pravo, odabrana poglavlja iz teorije i praxisa, Osijek, 2004., str. 861. i d.

3 O modernizaciji sustava pravne zaštite građana u upravnom postupku v. Ivan Koprić, Novi Zakon o općem upravnom postupku – tradicija ili modernizacija, u knjizi Modernizacija općeg upravnog postupka i javne uprave u Hrvatskoj, urednici Ivan Koprić i Vedran Đulabić, Suvremena javna uprava, Zagreb, 2009., str. 27. – 34. U istoj knjizi v. Gorazd Trpin, Komparativna iskustva modernizacije općeg upravnog postupka, str. 55. – 70.

Najzad, položaj stranke u upravnom postupku unaprijeđen je i odredbom članka 75. ZUP-a koja predviđa mogućnost komuniciranja stranke (te druge osobe koja sudjeluje u postupku) i javnopravnog tijela u elektroničkom obliku.⁴

5. Što se pravnog položaja stranke u upravnom postupku tiče, uz naprijed istaknute zakonske odredbe u kojima je određen procesni položaj stranke, ovdje je potrebno posebno ukazati na odredbe članka 30. i članka 52. ZUP-a. Prvospomenutim člankom određeno je da se stranci u postupku mora omogućiti izjašnjavanje o svim činjenicama, okolnostima i pravnim pitanjima važnim za rješavanje upravne stvari. Iznimno se postupak može provesti bez prethodnog izjašnjavanja stranke ako se usvaja zahtjev stranke ili ako odluka u postupku nema negativni učinak na pravne interese stranke ili kad je to propisano zakonom.

Prema čl. 52. ZUP-a pravo je stranke sudjelovati u ispitnom postupku sve do donošenja odluke u upravnoj stvari tako da daje izjave i objašnjenja, iznosi činjenice i okolnosti koje su bitne za rješavanje upravne stvari te pobijati točnost navoda koji se ne slažu s njezinim navodima. S druge pak strane službena je osoba dužna omogućiti stranci izjašnjavanje o svim okolnostima i činjenicama iznesenima u ispitnom postupku, prijedlozima za izvođenje dokaza i podnesenim dokazima, sudjelovanje u izvođenju dokaza, postavljanje pitanja drugim strankama, svjedocima i vještacima preko službene osobe a uz njezino dopuštenje i neposredno te upoznavanje s rezultatima izvođenja dokaza i izjašnjavanje o tim rezultatima. Pravo je stranke davati izjave na zapisnik usmeno ili u pisanu obliku. Istodobno, stranka ima dužnost sudjelovati u utvrđivanju činjenica važnih za rješavanje u upravnoj stvari, kao i osobno dati izjavu kada to zatraži službena osoba ili kada je to propisano zakonom.⁵

II. STRANKA U UPRAVNOM SPORU

1. Treba naglasiti da hrvatski Zakon o upravnim sporovima iz 2010.⁶ (dalje: ZUS), za razliku od prijašnjeg Zakona o upravnim sporovima iz 1991., predviđa znatno veću i potpuniju zaštitu prava i pravnih interesa stranaka te njihovu pravnu sigurnost. Tim je Zakonom, naime, propisana nadležnost upravnih sudova da samostalno utvrđuju i provode usmene rasprave te da suglasno tome donose reformacijske a ne samo kasatorne odluke. Predviđeno je upravno sudovanje u dva stupnja što znači da stranke imaju mogućnost podnošenja žalbe protiv odluka upravnih i to kako zbog pravnih pitanja (bitne povrede postupovnog i/ili pogrešne primjene materijalnog prava), tako i zbog činjeničnih pitanja (pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja). Međutim, žalbu je moguće izjaviti samo ako se donese reformacijska odluka, tj. kada je upravni sud presudom sâm odlučio o obvezi, pravu ili pravnom interesu stranke. Visoki upravni sud može u povodu žalbe održati raspravu ako to smatra potrebnim. On će poništiti prvostupanjsku presudu i sâm riješiti stvar ako utvrdi da je upravni sud pogriješio ne samo kad je posrijedi primjena prava nego i kad je riječ o utvrđivanju činjenica. Visokom je upravnom sudu dano u nadležnost i odlučivanje o zakonitosti općih akata jedinica lokalne

4 Detaljnije o pitanju primjene informacijsko-komunikacijske tehnologije u hrvatskoj javnoj upravi, a posebno u upravnom postupku v. Davor Ljubanović, Izazovi upotrebe sredstava elektroničke komunikacije i novi Zakon o općem upravnom postupku, u knjizi cit. u bilj. 3, str. 123. – 141.

5 Za mogućnosti rješavanja upravne stvari bez provedbe ispitnog postupka (tzv. neposredno rješavanje) v. članke 48. – 50. ZUP-a.

6 Objavljen je u Narodnim novinama br. 20/2010, 143/2012, 152/2014, a stupio je na snagu 1. siječnja 2012.

i regionalne samouprave, pravnih osoba koje imaju javne ovlasti i pravnih osoba koje obavljaju javnu službu.⁷

2. Stranke u upravnom sporu su tužitelj, tuženik i zainteresirana osoba (čl. 16. ZUS-a). Tužitelj je fizička ili pravna osoba koja smatra da su joj prava i pravni interesi povrijeđeni ne samo pojedinačnom odlukom javnopravnog tijela, nego i postupanjem toga tijela, a i propuštanjem donošenja pojedinačne odluke ili postupanja u zakonom propisanom roku, odnosno sklapanjem, raskidom ili izvršavanjem upravnog ugovora (čl. 17. st. 1. ZUS-a). No tužitelj može biti i osoba koja nema pravne osobnosti ili skupina osoba ako su pojedinačnom odlukom ili postupanjem javnopravnog tijela povrijeđena njihova prava i pravni interesi; javnopravno tijelo koje je sudjelovalo ili je trebalo sudjelovati u donošenju odluke, postupanju ili sklapanju upravnog ugovora; državno tijelo ovlašteno zakonom (čl. 17. st. 2. – 4. ZUS-a). Tuženik je javnopravno tijelo koje je donijelo ili propustilo donijeti pojedinačnu odluku, postupilo ili propustilo postupiti, odnosno koje je stranka upravnog ugovora (čl. 18. ZUS-a). Zakon pobliže određuje tko se smatra zainteresiranom osobom u upravnom sporu. Zainteresirana je osoba svaka osoba kojoj bi poništavanje, izmjena ili donošenje pojedinačne odluke, postupanje ili propuštanje postupanja javnopravnog tijela, odnosno sklapanje, raskid ili izvršavanje upravnog ugovora povrijedilo njezino pravo ili pravni interes. Zainteresirana osoba je i javnopravno tijelo koje smatra da sudska odluka može imati učinak na prava i pravne interese koje to javnopravno tijelo štiti na temelju zakona (čl. 19. st. 1. i 2. ZUS-a).

Zakon rješava i pitanje zastupanja u upravnom sporu. Za zastupanje tužitelja i zainteresirane osobe ovlašten je zakonski zastupnik, zajednički predstavnik i opunomoćenik (čl. 21. ZUS-a). Za tuženika radnje u sporu poduzima osoba određena propisima o unutarnjem ustrojstvu javnopravnog tijela, s tim da čelnik tuženika može ovlastiti drugu službenu osobu javnopravnog tijela. Tijela državne uprave i druga državna tijela na temelju punomoći čelnika može zastupati državno odvjetništvo (čl. 20. st. 3. ZUS-a).

3. Kad je posrijedi pravni položaj stranaka u upravnom sporu, među načelima upravnog spora Zakon formalizira načelo izjašnjavanja stranke. Prema tom načelu, prije donošenja presude, sud mora svakoj stranci dati mogućnost izjasniti se o zahtjevima i navodima drugih stranaka, kao i o svim činjenicama i pravnim pitanjima koja su predmet upravnog spora (čl. 6. ZUS-a).

Stranke mogu predlagati koje činjenice treba utvrditi te dokaze kojima se one mogu utvrditi, ali sud nije vezan tim prijedlozima (čl. 33. st. 3. ZUS-a). Obvezne su u tužbi i odgovoru na tužbu iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve, predložiti dokaze za njihovo utvrđivanje te izjasniti se o činjeničnim navodima i dokaznim prijedlozima drugih stranaka (čl. 34. st. 2. ZUS-a). Tužitelj može proširiti tužbeni zahtjev do zaključenja rasprave, a ako se rasprava ne vodi do donošenja odluke suda. Do toga vremena tužitelj može povući tužbu, a povlačenje tužbe ne može se opozvati (čl. 40. st. 1., čl. 41. st. 1. i 3. ZUS-a). Stranke imaju pravo obavijestiti se o tijeku spora i razgledati spis predmeta po odobrenju suca pojedinca, o svojem trošku imaju pravo umnožiti akte iz spisa, osim akata koji su označeni određenim stupnjem tajnosti. Pristup dijelovima spisa predmeta može se uskratiti ako je to nužno radi zaštite javnog interesa, interesa jedne od stranaka ili interesa trećih osoba. Pristup elektroničkom spisu može se odobriti i elektroničkim putem (čl. 53. ZUS-a). Sud poziva stranke na ročište za

7 Usp. čl. 33., čl. 37. – 39., čl. 55., čl. 58., čl. 66., čl. 74. i čl. 86. ZUS-a.

raspravu s tim da se poziv mora uručiti najkasnije osam dana prije ročišta na koje su pozvane. U pozivu se mora navesti da se presuda može donijeti i bez nazočnosti stranke na raspravi (čl. 37. st. 2. i 3. ZUS-a). Stranke imaju pravo podnijeti žalbu protiv presude upravnog suda i predložiti odgodu izvršenja pobijane presude (čl. 66. st. 1. i 6. ZUS-a). Protiv rješenja upravnog suda žalba se može podnijeti samo kad je to propisano ZUS-om (čl. 67. st. 1. ZUS-a). Ako ne odbaci žalbu, Visoki upravni sud dostavlja žalbu svim strankama koje imaju mogućnost u roku od osam dana odgovoriti na žalbu (čl. 72. st. 3. ZUS-a). Stranke imaju pravo predložiti obnovu spora (čl. 76. st. 1. ZUS-a), kao i zbog povrede zakona predložiti Državnom odvjetništvu RH podnošenje zahtjeva za izvanredno preispitivanje zakonitosti pravomoćne odluke upravnog suda ili Visokog upravnog suda (čl. 78. st. 1. ZUS-a).

III. STRANKA U PRAKSI UPRAVNOG POSTUPKA I UPRAVNOG SPORA

Prevažno je pitanje kako se u praksi ostvaruju, smijemo reći, suvremena i s *acquis communautaire* usklađena rješenja novog hrvatskog upravno-postupovnog prava i prava upravnih sporova. Dosad, koliko nam je poznato, nije obavljeno ozbiljnije istraživanje čiji bi nam rezultati mogli ponuditi odgovor na spomenuto pitanje, a time i saznanje o tome je li u praksi ostvarena veća pravna sigurnost i bolja zaštita prava i interesa stranaka u upravnim stvarima, uz jednostavnije i brže postupanje sa što manje troškova te je li smanjen broj neriješenih upravnih predmeta. Ovdje se ne treba zanositi neosnovanim nadama. Spomenuti se ciljevi, naime, ne mogu ostvariti već zahvatima u nacionalno pravo upravnog postupka i upravnog spora sa svrhom usklađivanja pravnih rješenja u odnosnom dijelu s onima u Europskoj uniji. Moraju se ispuniti i brojne druge pretpostavke, kao što je stabilan i središnji pravni sustav, odgovarajuće stručno znanje i sposobnost službenih osoba i sudaca te njihovo neprekidno stručno usavršavanje, odgovarajuća informacijsko-komunikacijska tehnologija, za što su opet potrebni znatni novčani iznosi kojih nema zbog loših gospodarskih prilika. Profesor Đerđa ukazuje na neujednačen stav naših visokih sudova o mjerodavnom pravu u slučaju kada je tijekom vođenja upravnog postupka izmijenjen postupovni i/ili materijalni propis, a izmjenom propisa nije određeno primjenjuje li se propis koji je bio na snazi u vrijeme kada je stranka pokrenula postupak, što ide u prilog zaštite legitimnih očekivanja stranke, ili propis koji je bio na snazi u vrijeme odluke o upravnoj stvari. Upravni sud RH, a danas Visoki upravni sud RH, opredijelio se za prvonavedeno rješenje, a time i za ostvarivanje načela legitimnih očekivanja stranke u pokrenutim upravnim postupcima, dok se Vrhovni sud RH priklonio shvaćanju o strogoj zakonitosti i primjeni važećeg propisa u trenutku rješavanja upravnog slučaja. Neistovjetna shvaćanja sudova postoje i u nekim drugim slučajevima rješavanja upravnih predmeta. Tako primjerice u pojedinim konkretnim slučajevima u kojima je Upravni sud RH, a danas je to upravni sud, rješenjem odbacio tužbu podnositelja jer je smatrao da ne postoje zakonske pretpostavke za vođenje upravnog spora, Ustavni je sud RH ocijenio da je odbacivanjem tužbe u tim slučajevima povrijeđeno ustavno pravo na pristup sudu, a time i pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava RH.⁸

Za rješavanje upravnih predmeta i zaštitu prava i interesa stranaka posebno je važno stajalište Ustavnog suda RH iskazano u jednoj njegovoj odluci iz 2010. godine. Prema tome stajalištu

⁸ Dario Đerđa, Zaštita legitimnih očekivanja u upravnom sporu, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, br. 1, 2013., str. 83. i dalje.

„Pravila i sredstva dokazivanja čine dio cjeline postupovnih pravila upravnog postupka, sadržanih u Zakonu o općem upravnom postupku i kao takva neodvojiva su sastavnica postupovnih jamstava pravičnog suđenja, zaštićenih Ustavom. Ustavni sud štiti ustavno jamstvo pravičnog suđenja (odlučivanja) ispitujući eventualno postojanje postupovnih povreda u postupcima pred sudovima i drugim državnim tijelima, odnosno tijelima koje imaju javne ovlasti. Pružajući tu zaštitu, Ustavni sud sagledava cjelokupni postupak kao jedinstvenu cjelinu te ocjenjuje je li on bio vođen na način koji podnositelju osigurava pravično suđenje (odlučivanje), odnosno je li tijekom postupka počinjena povreda takvog značenja da postupak kao cjelinu čini nepravičnim za podnositelja. Sagledavajući konkretan slučaj s tog stajališta, Ustavni sud primjećuje da je postupanje nadležnih upravnih tijela i Upravnog suda, utvrđeno u konkretnom slučaju (neosnovano ograničenje dokaznih sredstava, odnosno mogućnosti utvrđivanja relevantnih činjenica u skladu s načelom materijalne istine, uz bitne nedostatke u obrazlaganju zauzetih stajališta), dovelo do povrede podnositeljeva ustavnog prava na pravično suđenje (odlučivanje) s aspekta općih jamstava sadržanih u članku 29. stavak 1. Ustava, koja jamstva moraju biti poštovana i u postupku sudske kontrole zakonitosti pojedinačnih akata uprave iz članka 19. stavka 2. Ustava.“⁹

Postoje i druge odluke Ustavnog suda RH u kojima se opetovano naglašava da sastavnice (aspekti) pravičnog suđenja iz članka 29. stavka 1. Ustava moraju biti poštovane i u postupku sudske kontrole zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti jer tek takvo postupanje u punom smislu jamči provođenje načela zakonitosti propisanog člankom 19. stavkom 1. Ustava, a zatim i da se cjelokupni postupak u kojem se odlučuje o nečijem pravu ili obvezi mora sagledavati kao jedinstvena cjelina. Pritom se Ustavni sud često poziva i uvažava pravna stajališta Europskog suda za ljudska prava (dalje: Europski sud).¹⁰

IV. NAČELA ZA INTERPRETACIJU KONVENCIJSKIH PRAVA RELEVANTNA ZA ZAŠTITU PRAVA I PRAVNIH INTERESA STRANKE U UPRAVNOM POSTUPKU I/ILI UPRAVNOM SPORU

Posebno je aktualno pitanje poznavanja i pravilne primjene međunarodnih ugovora koje je Republika Hrvatska ratificirala, a osobito Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) i protokola uz Konvenciju. Riječ je međunarodnim ugovorima koji čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona (čl. 141. URH-a). Prema profesoricu Jasni Omejec, čini se da je danas jedini „ključ“ za pravilnu primjenu Konvencije, ali i kvalitetnu pripremu podnesaka zbog navodnih povreda konvencijskih prava – bilo pred Europskim sudom, bilo pred nadležnim tijelima država stranaka – poznavanje načina na koji taj sud interpretira konvencijski tekst, što je njegova temeljna međunarodna ugovorna zadaća.¹¹ Pri tome, kako ocjenjuje vrsni poznavatelj konvencijskog prava Steven Greer, konstitucionalna pravda – *constitutional justice* ima prednost nad individualnom pravdom – *individual justice*, tj. usklađenost sudskih i upravnih postupaka u državama strankama s konvencijskim stan-

9 Odluka Ustavnog suda RH, broj:U-III-1001/2007. od 7. srpnja 2010.

10 V. odluke Ustavnog suda RH, broj: U-III-3937/2011. od 14. prosinca 2011. te broj: U-III-2009. od 3. studenog 2010.

11 Jasna Omejec, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava, Strasbourg, Novi informator, Zagreb, 2013., str. 1012.

dardima ima primat nad nastojanjem da se svakom pojedinačnom podnositelju zahtjeva koji to zaslužuje osigura pravno sredstvo zaštite.¹²

Suglasno istaknutom iznimno velikom značenju koje interpretacija konvencijskih prava ima za njihovu pravilnu primjenu, u znanstvenoj se i stručnoj literaturi razmatraju načela za interpretaciju Konvencije.¹³ Među spomenutim načelima za zaštitu prava i pravnih interesa stranke u upravnom postupku i/ili sudskom nadzoru upravnih akata posebnu važnost imaju načelo zakonitosti (pravnosti), načelo pravne sigurnosti (pravne izvjesnosti) i načelo prava na pošteno suđenje. Navedena se načela u praksi Europskog suda najčešće navode kao elementi (dijelovi) pojma vladavine prava.

Kad je riječ o načelu zakonitosti, iz prakse Europskog suda i samog teksta Konvencije može se zaključiti da se osporena mjera države – stranke može smatrati „zakonitom“ u smislu Konvencije ako su ispunjeni određeni zahtjevi, i to: prvi, mjera mora imati pravnu osnovu u domaćem pravu; drugi, domaće pravo mora biti dostupno građaninu, treći, domaće pravo mora biti predvidljivo, naime takvo da građanin može razumno predvidjeti pravne posljedice svoga ponašanja te četvrto, domaće pravo mora predvidjeti sredstvo (mjeru) pravne zaštite protiv arbitrarnog miješanja javnih vlasti u konvencijska prava.¹⁴

Načelo pravne sigurnosti ili pravne izvjesnosti, kao jedan od aspekata vladavine prava, iznimno je važno za povjerenje u pravni sustav, a posebice za poduzetničke aktivnosti i gospodarski napredak. Prema onome što proizlazi iz presuda Europskog suda, načelo pravne sigurnosti ima više elemenata, odnosno postavlja više zahtjeva i to: pravomoćna sudska odluka se mora poštovati (načelo *res judicata*) (osim kad je riječ o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih nacionalnim ustavom ili o pravu na podnošenje pritužbi na međunarodna sudišta protiv pravomoćnih nacionalnih odluka domaćeg suda ili ustavnog suda zbog kršenja međunarodnih obveza); pravomoćna sudska odluka mora se izvršiti; na razini visokih sudova ne smiju postojati međusobno suprotne sudske odluke; retroaktivno (povratno) djelovanje nije dopušteno, osobito u kaznenom pravu, a u građanskom i upravnom pravu nije poželjno ako negativno utječe na prava i pravne interese; zakoni moraju predvidjeti okvire diskrecijskih ovlasti donositelja odluka te pravna sredstva i pravne postupke za sprječavanje njihovih zlouporaba;¹⁵ zakon mora biti dostupan građaninu na odgovarajući način i formuliran s dovoljnom preciznošću: građaninu mora biti omogućeno znati kakva se pravna pravila primjenjuju u konkretnom slučaju te predvidjeti do razumnoga stupnja, u danim okolnostima, posljedice koje određeno ponašanje može imati.¹⁶

12 Usp. Steven Greer, *Constitutionalizing Adjudication under the European Convention on Human Rights*, Oxford Journal of Legal Studies, Oxford University Press, Vol. 23. No. 3. (2003), str. 405. i d.

13 Greer razlikuje primarna konstitucionalna načela za interpretaciju Konvencije od sekundarnih. V. detaljno Steven Greer, *The European convention on Human Rights, Achievements, Problems and Prospects*, Cambridge Studies in European Law and Policy, Cambridge: Cambridge University Press, str. 195. i d.
O spomenutim načelima na najvišoj znanstvenoj razini raspravlja profesorica Jasna Omejec (u knjizi cit. u bilj. 11, str. 1014. i dalje).

14 Usp. Greer, knjiga cit. u bilj. 13. str. 201., 202., Omejec, knjiga cit. u bilj. 11, str. 1107.
V. i presude Europskog suda Huvig protiv Francuske, br. 11105/84 od 24. travnja 1990.; Brezovec protiv Hrvatske, br. 13488/07 od 29. ožujka 2011.; Majski protiv Hrvatske, br. 16924/08 od 19. srpnja 2011.; Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 6538/74 od 26. travnja 1979.; Malone protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 8691/79 od 2. kolovoza 1984.

15 Ivančević objašnjava razliku između arbitrarnosti i diskrecijske ocjene. Arbitrarnost je neka vrsta legalizirane samovolje jer ona počiva samo na zakonskom ovlaštenju da se donese odluka, ali bez utvrđenog sadržaja, dok se diskrecijska ocjena može vršiti jedino u granicama alternativa koje utvrđuje pravna norma. Usp. Velimir Ivančević, *Institucije upravnog prava*, Knjiga I., Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1983., str. 199.

16 Usp. Omejec, knjiga cit. u bilj. 11, str. 1092.
V. i presude Europskog suda Vusić protiv Hrvatske, br. 48101/07 od 1. srpnja 2010.; Ryabykh protiv Rusije br. 52854/99 od 24.

Načelo prava na pošteno suđenje formalizirano je u članku 6. Konvencije koji ima naziv „Pravo na pošteno suđenje“, a zajamčeno je i člankom 29. Ustava RH. U članku 6. stavku 1. Konvencije, u prvoj rečenici stoji: „Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud, pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

Iz citirane odredbe slijedi da pravo na pošteno suđenje obuhvaća više važnih aspekata ili elemenata i to: a) pravo na neovisni i nepristrani sud, b) pravo na pravično suđenje te c) pravo na suđenje u razumnom roku. Na ovom mjestu ne treba pobliže razmatrati spomenute najvažnije aspekte prava na pošteno suđenje jer je to zasebna tema.¹⁷ Potrebno je, međutim, ovdje naglasiti da se članak 6. Konvencije odnosi samo na sud, a ne dakle i odluke drugih državnih tijela. Tako primjerice Europski sud, u presudi Šikić protiv Hrvatske iz 2007. godine, napominje da je o predmetu podnositelja u prvom stupnju odlučilo Ministarstvo unutarnjih poslova, postupajući kao upravno tijelo. To se tijelo, kao jedno od ministarstava vlade i stoga ima izvršne ovlasti, ne može smatrati sudom u smislu članka 6. Konvencije.¹⁸

I dalje, članak 6. Konvencije odnosi se samo na postupovne ili procesne povrede, povrede nekog procesnog jamstva ili više njih pred domaćim sudovima i to u bilo kojoj fazi (stadiju) postupka, što znači u postupku kao cjelini. Stoga se zahtjevi u kojima se podnositelji pozivaju na povredu članka 6. Konvencije jer su nezadovoljni ishodom postupka ili jer je pogrešno utvrđeno činjenično stanje ili su nepravilno ocijenjeni dokazi odbacuju zbog toga što su nedopušteni kao očitno neosnovani.

Tako u odluci Stromberg protiv Danske iz 2002. godine Europski sud podsjeća da je njegova jedina uloga s aspekta članka 6. Konvencije ispitati navodne postupovne povrede u postupcima pred domaćim sudovima te na temelju toga, sagledavajući postupak kao jedinstvenu cjelinu, ocijeniti je li postupak bio vođen tako da podnositelju osigurava pošteno suđenje (...). Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva prigovorio ishodu postupka koji, osim ako nije arbitran, Sud ne može ispitati na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije. Podnositelj zahtjeva nije prigovorio i nema dokaza koji bi to sugerirali da domaći sudovi nisu bili nepristrani ili da je postupak na drugi način bio nepošten. U svjetlu sveg materijala koji ima na raspolaganju, Sud smatra da je u ovom predmetu podnositelj zahtjeva mogao iznijeti svoje tvrdnje pred sudovima koji su pružili jamstva navedena u članku 6. stavka 1. Konvencije i koji su se očitovali o tim tvrdnjama u odlukama koje su bile propisno obrazložene, a ne arbitrarne.¹⁹

U odluci Gottwald-Markušić protiv Hrvatske iz 2010. godine Europski sud navodi da podnositeljica zahtjeva prigovara kako je građanski postupak bio nepošten jer su domaći sudovi pogriješili u primjeni mjerodavnih odredaba materijalnog prava i da presuda drugostupanjskog suda nije bila propisno obrazložena te se poziva na članak 6. stavak 1. Konvencije. Sud primjećuje

srpnja 2003.; Soros protiv Francuske, br. 50425/06 od 6. listopada 2011.

17 Za pravo na pošteno suđenje v. Elizabeta Ivičević Karas, *The Principle of Equality of Arms as a Constitutive Element of the Right to a Fair Trial under Article 6 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 4-5, 2007., str. 761. – 788.; Boris Ljubanović, *Pošteno suđenje kao temelj sudačke etike*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3, 2012., str. 449. – 457.; Alan Uzelac, *Pravo na pošteno suđenje: opći i građanskopravni aspekti čl. 6. st. 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, u knjizi: *Usklađenost hrvatskih zakona i prakse sa standardima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, urednica Ivana Radačić, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2011., str. 88. – 125.; Elica Grdinić, *Pravo na pošteno suđenje u postupcima građanskopravne prirode zajamčeno čl. 6. st. 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Hrvatska pravna revija, br. 9, 2005., str. 7. – 16.

18 Presuda Šikić protiv Hrvatske, br. 9143/08 od 15. srpnja 2010.

19 Odluka Stromberg protiv Danske, br. 57211/00 od 20. lipnja 2002.

da podnositeljica zahtjeva prigovara ishodu postupka i ocjeni dokaza domaćih sudova koje Sud, osim ako nisu arbitrarni, ne može ispitivati na temelju tog članka.²⁰

U presudi Olujić protiv Hrvatske iz 2009. godine Europski sud naglašava da iako članak 6. Konvencije jamči pravo na pošteno suđenje, on ne daje nikakva pravila o dopuštenosti dokaza ili načinu na koji ih treba ocjenjivati, stoga što to u prvom redu treba urediti nacionalno pravo i nacionalni sudovi (...). Slično tome, u prvom je redu na nacionalnim vlastima, osobito sudovima, tumačiti domaće pravo (...). S tim u vezi nije u nadležnosti Suda ocjenu činjenica nacionalnih sudova zamijeniti svojim vlastitima. Međutim, prema praksi Suda, zahtjevi poštenosti postupaka uključuju način na koji se dokazi predlažu i izvode. Zadaća je Suda odrediti je li postupak u svojoj cjelini, uključujući i način na koji su dokazi predloženi i izvedeni, pošten u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije.²¹

Suglasno praksi Europskog suda i Ustavnog suda RH, pravo na pošteno suđenje odnosi se i na upravne sudove, a u Republici Hrvatskoj tim više što su upravni sudovi dio sudbene vlasti. Primjer za navedeno je slučaj Počuća, koji istodobno može poslužiti kao dobar primjer usklađivanja prakse Ustavnog suda RH s pravnim stajalištima Europskog suda.

U presudi Počuća protiv Hrvatske iz 2006. godine Europski je sud ustanovio povredu prava na suđenje u razumnom roku zajamčenog člankom 6. stavkom 1. Konvencije. Prema toj presudi, slijedom svoje dotadašnje prakse (...) Ustavni je sud RH presudio da je za povredu prava na suđenje u razumnom roku iz članka 29. stavka 1. Ustava RH mjerodavna samo neaktivnost sudskih vlasti. Prema njegovu mišljenju nije moguće da postupak pred upravnim vlastima traje nerazumno dugo jer zakoni koji uređuju taj postupak sadrže presumpciju da je zahtjev odbijen ako upravne vlasti ne donesu odluku u zakonskim rokovima. Ustavni je sud RH stoga ispitao samo duljinu postupka u dijelu između podnošenja tužbe Upravnom sudu RH i podnošenja ustavne tužbe. Odbio je ustavnu tužbu nalazeći da je postupak trajao samo sedam dana. U vezi s trajanjem postupka, ocjenjuje Europski sud, kad na temelju domaćeg zakonodavstva podnositelj zahtjeva mora iscrpiti prethodni upravni postupak prije nego što se može obratiti sudu, postupak pred upravnim vlastima treba uključiti kad se izračunava ukupno trajanje postupka u smislu članka 6. Konvencije. Pristup Ustavnog suda RH razlikuje se stoga od pristupa Europskog suda jer ne uzima u obzir njegovo ukupno trajanje, dakle i razdoblje postupka pred upravnim vlastima. Slijedi da se ustavna tužba ne može smatrati djelotvornim pravnim sredstvom u odnosu na duljinu postupka.²²

Nakon citirane presude Europskog suda, Ustavni sud RH promijenio je svoje pravno stajalište o odnosnom pitanju. U novom pravnom stajalištu Ustavni sud RH navodi da i neaktivnošću, odnosno neučinkovitošću tijela državne uprave, drugih državnih tijela i pravnih osoba s javnim ovlastima, kad u upravnim stvarima odlučuju o pravima, obvezama ili pravnim interesima stranaka u upravnom postupku, promatranom zajedno s trajanjem započetog upravnog spora, može doći do povrede članka 29. stavka 1. Ustava RH i članka 6. stavka 1. Konvencije u dijelu koji se odnosi na razumnu duljinu odlučivanja o pravima i obvezama stranaka. Trajanje samog upravnog spora pred Upravnim sudom RH, naime, ne pokazuje stvarno trajanje „spornog“ razdoblja odlučivanja o konkretnoj upravnoj stvari.²³

20 Odluka Gottwald-Markušić protiv Hrvatske, br. 49049/06 od 30. ožujka 2010.

21 Presuda Olujić protiv Hrvatske, br. 22330/05 od 5. veljače 2009.

22 Presuda Počuća protiv Hrvatske, br. 38550/02 od 29. lipnja 2006.

23 Odluka Ustavnog suda RH, broj: U-III-A-4882/2005 od 20. lipnja 2007.

V. ZAKLJUČNO

Naša su razmatranja pokazala da je ostvarena temeljita reforma hrvatskog upravnog postupka i upravnog suđenja. U upravnom je postupku znatno poboljšan pravni položaj stranke novim rješenjima kao što su primjerice formuliranje načela razmjernosti u zaštiti prava stranke i javnog interesa, načela pristupa podacima i zaštite podataka, načela zaštite stečenih prava stranke, propisivanje jedinstvenog upravnog mjesta te elektroničke komunikacije. Reformom je upravnog sudovanja prihvaćena znatno veća i cjelovitija zaštita prava i pravnih interesa stranke. Upravni sudovi su dobili ovlast samostalno provoditi usmene rasprave, utvrđivati činjenice te donositi reformacijske odluke. Uvedeno je dvostupanjsko upravno sudovanje s tim da se žalba protiv odluke upravnog suda može podnijeti i zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Visoki upravni sud ima ovlast poništiti prvostupanjsku presudu i sâm presudom riješiti stvar na sjednici izvanraspravnog vijeća ili nakon održane rasprave ako to smatra potrebnim, ako utvrdi da je upravni sud počinio pogrešku zbog koje stranke mogu izjaviti žalbu, dakle i ako je pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Republika Hrvatska je stranka Konvencije i svih protokola uz Konvenciju i stoga oni čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a prema pravnoj su snazi iznad zakona. „Ključ“ za pravilnu primjenu Konvencije i protokola, ali i kvalitetnu primjenu podnesaka zbog mogućih povreda konvencijskih prava pred Europskim sudom ili nadležnim tijelima države stranke, znanje je o načinu na koji Europski sud interpretira konvencijski tekst. Među načelima za interpretaciju Konvencije, za zaštitu prava i pravnih interesa stranke u upravnom postupku i/ili sudskom nadzoru upravnih akata posebno su relevantni načelo zakonitosti (pravnosti), načelo pravne sigurnosti i načelo prava na pravično suđenje.

LITERATURA

Babac, Branko, *Upravno pravo, odabrana poglavlja iz teorije i praxisa*, Osijek, 2004.

Đerđa, Dario, *Zaštita legitimnih očekivanja u upravnom sporu*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, br. 1, 2013.

Grdinić, Elica, *Pravo na pošteno suđenje u postupcima građanskopravne prirode zajamčeno čl. 6. st. 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Hrvatska pravna revija, br. 9, 2005.

Greer, Steven, *Constitutionalizing Adjudication under the European Convention on Human Rights*, Oxford Journal of Legal Studies, Oxford University Press, Vol. 23, No. 3, (2003).

Greer, Steven, *The European convention on Human Rights, Achievements, Problems and Prospects*, Cambridge Studies in European Law and Policy, Cambridge: Cambridge University Press

Ivančević, Velimir, *Institucije upravnog prava*, Knjiga I., Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1983.

Ivičević Karas, Elizabeta, *The Principle of Equality of Arms as a Constitutive Element of the Right to a Fair Trial under Article 6 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 4–5, 2007.

Koprić, Ivan, *Novi Zakon o općem upravnom postupku – tradicija ili modernizacija. Modernizacija općeg upravnog postupka i javne uprave u Hrvatskoj*, urednici Ivan Koprić i Vedran Đulabić, *Suvremena javna uprava*, Zagreb, 2009.

Krbek, Ivo, *Stranka u upravnom postupku*, J. Š. Zagreb, 1928.

Ljubanović, Boris, *Pošteno suđenje kao temelj sudačke etike*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3, 2012.

Ljubanović, Davor, *Izazovi upotrebe sredstava elektroničke komunikacije i novi Zakon o općem upravnom postupku*, u knjizi: *Modernizacija općeg upravnog postupka i javne uprave u Hrvatskoj*, urednici Ivan Koprić i Vedran Đulabić, *Suvremena javna uprava*, Zagreb, 2009.

Omejec, Jasna, *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava*, Strasbourški *acquis*, Novi informator, Zagreb, 2013.

Uzelac, Alan, *Pravo na pošteno suđenje: opći i građanskopravni aspekti čl. 6. st. 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, u knjizi: *Usklađenost hrvatskih zakona i prakse sa standardima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, urednica Ivana Radačić, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2011.

Trpin, Gorazd, *Komparativna iskustva modernizacije općeg upravnog postupka*, *Modernizacija općeg upravnog postupka i javne uprave u Hrvatskoj*, urednici Ivan Koprić i Vedran Đulabić, *Suvremena javna uprava*, Zagreb, 2009.

*Boris Ljubanović, PhD, associate professor, Faculty of Law, University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek
Ivica Petrović, student of the Public Administration Specialist Graduate Professional Study Programme*

PARTY TO THE CROATIAN ADMINISTRATIVE PROCEDURE AND ADMINISTRATIVE DISPUTE

Summary

The authors reconsider the existing Croatian law relating to the parties in administrative procedure and administrative dispute. They elaborate the notion of party to the administrative procedure, who is and who can be a party to the procedure, they also deal with the presumptions for a party activity, principles concerning the legal status of the party and the status itself. Further on they elaborate on the parties to the legal dispute and their legal status, legal decisions for the purpose of protecting the rights and legal interests of the parties involved in that dispute. They also deal with an issue of implementation of the new legal provisions concerning the parties in the practice of administrative procedure and administrative dispute. Finally, the implementation of the convention right in deciding the cases in administrative procedure is dealt with, in particular the principles of interpreting the Convention for protection of rights and legal interests in the administrative procedure and/or administrative dispute.

Key words: party, administrative procedure, administrative dispute, administrative body, administrative court, Convention, convention right, the European Court

Boris Ljubanović, außerordentlicher Professor,

Fakultät für Rechtswissenschaften der Josip-Juraj-Strossmayer-Universität in Osijek

Ivica Petrović, Student des Spezialistischen fachorientierten Diplomstudiums der öffentlichen Verwaltung

DIE PARTEI IM KROATISCHEN VERWALTUNGSVERFAHREN UND IN VERWALTUNGSTREITIGKEITEN

Zusammenfassung

Die Autoren analysieren das geltende kroatische Recht, dass die Parteien im Verwaltungsverfahren und in Verwaltungsstreitigkeiten betrifft. Sie erörtern den Begriff der Partei im Verwaltungsverfahren, sowie wer die Partei ist und wer eine Partei werden kann; sie befassen sich mit den Voraussetzungen für die Handlungen der Parteien, mit den die Rechtslage der Parteien betreffenden Grundsätzen sowie mit der Rechtslage selbst. Danach fokussieren sie auf die Parteien im Verwaltungsverfahren und ihre Rechtslage sowie auf die Gesetze, deren Zweck ein besserer Schutz von Rechten und Interessen der streitenden Parteien ist. Darüber hinaus erörtern sie die Frage der Anwendung neuer gesetzlichen Bestimmungen, die sich auf die Parteien in der Praxis des Verwaltungsverfahrens und der Verwaltungsstreitigkeit beziehen. Am Ende der Arbeit verhandeln sie über die Anwendung des Konventionsrechts bei der Lösung von Verwaltungsstreitigkeiten, insbesondere über die Grundsätze der Auslegung der Konvention, die für den Schutz der Rechte und Interessen der Parteien im Verwaltungsverfahren und/oder Verwaltungsstreitigkeit von Bedeutung sind.

Schlagwörter: die Partei, das Verwaltungsverfahren, Verwaltungsstreitigkeiten, die öffentlichrechtliche Körperschaft, das Verwaltungsgericht, die Konvention, das Konventionsrecht, der Europäische Gerichtshof.